

Поради психолога, як подолати шкідливий вплив YouTube на дітей

Ще 5 років тому в інтернеті дошкільнята та учні початкової школи дивилися лише мультики та фільми. Нині вони хочуть бачити своїх однолітків, їхнє нібито звичайне життя. Якщо контент під контролем і нічого небезпечного немає, це ще не означає, що юний блогер не привчає до чогось шкідливого, вважає дитячий психолог Олена Шамрай.

1. Невиправдані очікування

Хай маленькі блогери кажуть не те, що їм спадає на думку, а те, що написали батьки та рекламодавці. Проте нині юні глядачі вперше — замовники контенту, адже дивляться і лайкають те, що самі хочуть. Тож заради переглядів їм демонструють не те, чого хочуть навчити батьки, а щось саме під дитячі смаки. «Свято непослуху». Море солодоців, новеньких іграшок, розваги зранку до ночі, котики, все робити самим — ніяких «нудних» дорослих, а якщо ті є в кадрі — хай «обслуговують».

Під виглядом повсякденної реальності маленькі блогери демонструють поїздки по всьому світу та розпаковування стосів іграшок, змінюють на кожному кроці вбрання, заради виклику псують речі... На 6-річчі російської блогерки Насті виступав Кіркоров та інші поп-зірки. Париж, Стамбул, Дубай, Берлін, Гонконг, Лондон, Лас-Вегас, острів Маврикій — ось де встигла побувати Miss Катю ще до свого триріччя. Катя та Макс у відео укладають парі на тисячу доларів, грають у «Тато купи усе, що намалюєш», за абеткою або «Що знайдеш на певну літеру». Глядачі-дошкільнята не розуміють ані різницю в статках, ані те, що часто іграшки або сукні дають лише на час зйомок заради реклами. З комерційною метою більшість роликів присвячені купівлі.

Якщо діти чимало часу проводять у YouTube, блогери для них — немов члени родини. І вони очікують, що так само багато, як, приміром, Настя чи Макс, будуть мандрувати, матимуть усе, що забажають.

Що робити: якщо за допомогою влогів ми вирішуємо одну проблему — зайняти дитину, щоб не заважала, ми наживаємо іншу — істерики в магазинах, де малюк забажає такого самого супершопінгу, на який він надивився.

2. Налаштування лише на розваги

Відеоблоги розвивають бажання споживати, а не вчитися чи працювати. Якщо школа згадується, то зазвичай як примус. Немає відео про те, як діти читають, займаються спортом, музикою, відвідують гуртки, прибирають. Сюжети «прокачують» лише бажання розваг, але ігнорують природну цікавість

дітей, бажання дізнатися щось про тварин, космос, природні явища, техніку, минуле тощо. Мало відео, де діти щось роблять своїми руками (зазвичай лише слайми). Юний глядач починає вважати нормальним лише розваги, а серйозні справи, особливо де потрібні зусилля, — проблемами.

Це ще більш нечесно, бо малі блогери, які заробили собі й батькам чималенькі кошти і справді живуть у розкоші, зобов'язані працювати над новими відео, хочуть того чи ні. Нові ролики доводиться викладати мало не щодня. Батьки блогерів виправдовуються тим, що діти грають перед камерою, їм подобається. Але просочується інформація і про те, що ролики доводиться переробляти, інколи на зйомку йде три дні, а «примусові» ігри з усілякими «Підписуйся» — це не весело.

Що робити: шукайте відео, де перевагу віддають більш-менш пізнавальним челенджам. Поясніть дитині, що зйомки — це праця. А краще спробуйте зняти ролик, щоб довести, як багато зусиль треба. Знімайте відео про те, як ви родиною працюєте, допомагаєте одне одному, займаєтеся спортом чи творчістю на доступному рівні. Дитина переглядатиме із задоволенням. Влаштовуйте якісь підсильні дослідження, досліди — хоча б під виглядом челенджів.

3. Реклама нездорової їжі

У відео так багато реклами солодоців та іграшок, що маленькі глядачі часом не знають назви страви (наприклад, кукурудзяні палички), а називають її за назвою торговельної марки, як у блозі. На екрані їдять гігантську кількість морозива, цукерок, тістечок, фастфуду. Постає те саме питання: чому це їм можна, нічого не болить і не злипається, а мені — ні?

Що робити: привчати до здорової і смачної їжі. Пояснювати, що це реклама, не насправді. Можливо, стане в пригоді рецепт однієї мами. Вона роздрукувала нібито меню Діани — улюбленої блогерки доньки. Насправді це було нормальне харчування, яке вона планувала на тиждень. А солодоці, мовляв, це перекус. Дитина з гордістю їла котлету та овочі, «як у Діани», а ситий малюк з'їсть не так багато солодоців, як здається. Звісно, поступово і їх кількість мама обмежила до норми.

4. Російськомовний контент і еміграція

Україномовні діти-блогери є, і дуже цікаві. Але влоги цих школярів мають у рази менше переглядів, ніж російськомовні. У Гаванні — 8-річної Ганни зі Львова — 2,2 тисячі передплатників. Сотні — у таких, як SistersBook (сестричок зі Львова), Aleksa, Конкретний Ботан (Ярослав Ткачук). Ці діти роблять огляд книжок, виставляють буктрейлери, шукають ідеї для власних книжок, розповідають про однокласників та гуртки. Шкода: україномовним дітям було б легше сприймати, а російськомовні значно швидше опанували б державну мову, якби їхні кумири в YouTube спілкувалися нею. Надія є:

приміром, рік тому популярний Діма Кідс ТВ почав робити паралельну україномовну версію: «Діма і машинки».

Ще один нюанс: російські Vlad and Nikita та Like Nastya — вже маленькі американці. Так само до США переїхали українські блогери Kids Diana Show, Super Polina, Nicol Crazy Family. А Miss Katy і Mister Max з Одеси тепер живуть у Великій Британії. Їхні розповіді про нові будинки, англomовні школи тощо можуть натякати глядачеві: найкраще — за кордоном.

Що робити: знайомити дітей з україномовними блогерами, підтримувати цей сектор.

5. Знецінення батьків

Влог Like Nastya здається таким смішним ще й завдяки тому, що тато поводить себе то як дитина, то як невдаха, то намагається і ніяк не може догодити доньці. То він переодягається в жіноче вбрання, то стає русалкою, то рюмсає цілий день. В одному з відео він у поході постійно травмується та всього лякається, а донька його виручає. В іншому тато проспав, тому він швидко та неправильно одягає Настю, але до школи вона просто не йде, натомість тато дарує їй нову іграшку. До слова, за останні півроку такі сюжети майже зникли. Світлана і Богдан (Луномосік) за сюжетом не лише ігнорують прохання перевтомленої та безпорадної у вихованні мами, а й безкарно обдурюють її, лякають, вчать одне одного, як правильно її «розкрутити» на покупки. Інша маленька блогерка Амелька Карамелька активно «розкручується» на скетчах. Няньчить по черзі батьків, які стають малюками, відбирає їжу в мами, аби та схудла, дражнить її, сперечається з нею, у кого крутіші речі, хто з них у домі господар, знаходить пульт, який керує мамою.

Так, звісно, смішно, але про повагу до дорослих там нічого немає. Тож коли вже малі глядачі починають показувати батькам язика, кричати «бе-бе-бе», сперечатися, як на екрані, це не смішно. А ще в багатьох влогах все крутиться довкола «принцес», чиї примхи намагаються задовольнити без жодних обмежень. Тож батьки — не авторитети, а обслуговувальний персонал.

Що робити: шукати ті влоги, де представлена дружня родина, де дорослі в сюжетах захищають і радять, дають цікаві ідеї, піклуються.